

emсли info

Nr. 3 (25) **Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit** september 2003

III KODANIKUÜHENDUSTE KONVERENTS 14. – 15. NOVEMBRIL

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (EMSL) ning Balti-Ameerika Partnerlusprogramm (BAPP) korraldavad 14.-15. novembril 2003 III Eesti kodanikuühenduste konverentsi, mille läbivaks teemaks on **"HEA VALITSEMINE: ühiskonna toimimise mudel - kolme sektori koos töötamise viis; võimu ja vastutuse tasakaal; juhtimine ja valitsemine"**.

lk. 6-7

HIIUMAA TUGIKESKUS

Hiiu maakond mahub 11 000 elanikuga ära Hiiumaa nimelisele saarele. Meid on siin vähe, kuid väga paljud struktuurid, tegevus- ja ettevõtlike valdkonnad on kaetud. Nii ka seltsielu. Aktiivselt tegutsevaid küla-, haridus-, spordi- ja teisi seltse on Hiiumaal umbes sadakond, mis teeb umbes ühe ühenduse iga 100 elaniku kohta. Hiiumaa Mittetulundusühenduste Tugikeskus loodi projektipõhiselt 2000. aastal Sihtasutuse Tuuru juurde BAPPI rahalisel ja EMSLi sisulisel toel.

lk. 2

KA MITTE-FORMAALSUS ON OLULINE VÄÄRTUS!

Nagu ka maailma haridusideoloogia praktikas on Eestiski pidevalt suurenenud mittetulunduslike organisatsioonide roll õppimise alternatiivsete võimaluste pakujana. Tänapäeval on mittetulunduslike organisatsioonide pedagoogiline töö paljudes maades juba haridussüsteemi lahutamatu osa.

lk. 3

EMSLi SUVEKOOL 2003 PEETI 6.-7. SEPTEMBRIL TALLINNAS

Ettevõtete hotellis toimunud EMSLi viies suvekool tõi seekord kokku ligi 120 osalejat. Esimest korda oli kõnelejaid ka välismaalt, kes jagasid meiega oma kogemusi Euroopa Liiduga liitumisest ning sellest, kuidas liidus kohaneda.

lk. 4-5

VAT TEATER

VAT Teater loodi 1987. aastal, olles siis esimene professionaalne vabatrupp Eestis. Selle aasta 1. septembril alustas näitetrupp juba 17. hooaega. Käesolevalgi hooajal pakub VAT Teater head kaasaegset ja elusat teatrit, kus hing saab puudutatud ja mõtted pääsevad lendu.

lk. 9

HEATEGU.EE – UUS VIIS VABATAHTLIKE JA ANNETAJATE KAASAMISEKS

Heateo Sihtasutuse juhataja Artur Taevere kirjutab infolehes, et portaali *heategu.ee* kaudu avaneb mittetulundussektoris tegutsevatele organisatsioonidele hea võimalus endale uusi toetajaid leida.

lk. 9-10

KESKKONNASÕBRALIKU ÜRITUSE KORRALDAMINE

Anu Kõnnusaar Eestima Looduse Fondist jagab lihtsaid näpunäiteid, kuidas üritusi korraldada keskkonasõbralikumalt.

lk. 10

PROBLEEM - RAHA

Paar EMSLi liiget on palunud end liikmeskonnast välja arvata, sest peavad raha puudusel lõpetama oma tegevuse. Kas need on lihtsalt marginaalsed juhtumid või on see Eestis seni edukalt tegutsenud ühendusi tabanud trend. Kas me tõesti läheneame pankrotile?

lk. 11

"EUROOPAT EESTISSE TUUES: EUROOPA VÕIMALUSED EESTI VABAÜHENDUSTELE"

EMSL on koostanud raamatu, mille eesmärk on Eesti ühenduste teadmiste ja oskuste arendamine Euroopa Liiduga liitumisprotsessis, õppides otse liituvate maade ja liikmesriikide ühendustelt, ning meie ühenduste teadlikkuse tõstmine Euroopa Liidus avanevatest võimalustest ja kohustustest.

lk. 12

JUHTKIRI

20.02.2003 kirjutasi 39 osapoolt, sh ka EMSL, alla Eesti ühiskondliku kokkuleppe memorandumile, millega valmistatakse ette ja sõlmitakse tulevikus ühiskondlik kokkulepe Eesti jätkusuutliku arengu seisukohalt esmastes valdkondades. Eeldasime protsessi, mille käigus erinevad osapooled – erakonnad, ettevõtjad, vabaihendused, teadusasutused jt – lepivad omavahel kokku, millised peaksid Eestis olema osalusdemokraatia mehhanismid ja otsuste tegemise mudel.

Esindusdemokraatia on kriisis

Meil on esindusdemokraatia kriis. Vajame süsteemi, mis taastaks kodanike usu meie demokraatlikesse institutsioonidesse; looks selged kanalid teadlaste, huvigruppide ning kodanike kaasamiseks, konsulteerimiseks ja arvestamiseks; ühtlustaks erivaldkondade vajadusi lahendada püüdvaid strateegiaid ning analüüsiks nende võimalikke tagajärgi. See on kodanikuühiskond, mis toimib teadmusühiskonna osana.

Teadmusühiskonna esmane tunnus on intellektuaalse kapitali rakendamine kõigis eluvaldkondades (vt "Säästev Eesti 21"). Järelikult on oluline sellise poliitilise otsustuse kujundamise ühendamine süsteemse teadusliku lähenemisega, luues nii aluse muutusteks ja arenguteks kõigis valdkondades. Seda aga leppe tekstis ei ole. Tekstis on üldse ainult üks lause, mis sellele viitab "Osalusdemokraatia arendamiseks tuleb järjekindlalt ellu viia RK poolt vastuvõetud kodanikuühiskonna kontseptsiooni põhimõtteid" – on tekstist välja jäetud.

Leppe sündimise protsess on olnud vastuolus sihtasutuse esialgsete lubadustega. Lepet pole laiemalt arutatud, toimunud pole ümarlaudu ega seminare, mis oleks tõestanud soovi huvigruppe kaasata, lepet pole meedias trükitud.

Praeguse leppe sisu ja teemade valik

Kolmas suur probleem on teemade valik, millele olemasolevas tekstis keskendutakse. Need oleks järgmiste (valdkondlike) lepete teemad. Keegi ei sea kahtluse alla lapsi ja peresid, hariduse ega majanduse arendamist, kuid sama olulised on sotsiaalne turvalisus, maaelu, loodus, kultuur jne. See, et nendega hakatakse tegelema hiljem, paneb mitmed oma huvigruppe esindavad allakirjutajad praegu raskesse olukorda. Kuigi naised on ilmselt suurim sihtgrupp Eestis, pole naisorganisatsioonide leppe tegemisse ega ka arutellu kaasatud. Vaatamata levinud arvamusele, ei ole Eestis tööhõives, majanduses, sissetulekutes jne soolist võrdsuslikkust.

Üldine suhtumine

Neljas suur probleem on see, et lepe ei arvesta keskkonnaga. Loodushoid on eraldi kokkuleppimise teema, kuid looduskeskkonna arvestamine ja säästlik areng peab olema ühiskondlikku leppe aluseks. Mida hakkame peale oma laste, pensionäride, kultuuri või maaeluga, kui me ise oma tegevusega hävitame seda, mis tagab meie baasvajadused – õhu, vee ja puhta keskkonna. Mitte inimene, vaid looduskeskkond on meie võimaluste ja heaolu allikas. Inimene saab seda ainult hoida või reostada.

EMSL pakub lahendused

1. Tuleb välja töötada lepe, mis keskenduks osalusdemokraatia mudelile raamistiku loomisele ja oleks vastuvõetav kõikidele huvigruppidele. Kui soovime tõsist kokkulepet, siis tuleb seda ka nii teha!
2. Peab kaasama töösse grupid ja eksperdid vastavalt antud lubadustele.
3. Ei tohi vastandada või välja jätta huvigruppe, vaid luua töögrupid valdkondlike lepete koostamiseks, mis tuginevad raamleppe mudelile, arvestavad seniseid vastava valdkonna strateegiaid ning on korrelatsioonis teiste valdkondadega.
4. Leppe ideoloogia peab lähtuma sellest, et kõige mõõduks on keskkond, mitte inimene ja et teadmusühiskond ja kodanikuühiskond on Eesti tuleviku mudeliks.

KRISTINA MÄND
EMSLi juhataja
kristina@nqo.ee

TUGIKESKUS

HIIUMAA TUGIKESKUS

Koostöö on edu alus

Hiiu maakond mahub 11 000 elanikuga ära Hiiumaa nimelisele saarele. Meid on siin vähe, kuid väga paljud struktuurid, tegevus- ja ettevõtluse valdkonnad on kaetud. Nii ka seltsielu. Aktiivselt tegutsevaid küla-, haridus-, spordi- ja teisi seltse on Hiiumaal umbes sadakond, mis teeb umbes ühe ühenduse iga 100 elaniku kohta. Hiiumaa Mittetulundusühenduste Tugikeskus loodi projektipõhiselt 2000. aastal Sihtasutuse Tuuru juurde BAPPI rahalisel ja EMSLi sisulisel toel.

Tuuru alustas koostööd küla- ja haridusseltsidega 1997. Tol ajal oli ilmne vajadus koostöö, koolituse, infovahetuse ning maaelu elavdamise järele. Koolitusvajadusest lähtuvalt koostati külaliikumise eestvedajate ja seltsijuhtide pikaajalise koolituse õppekava. Koolitusprogrammi rakendamist toetasid kohalikud omavalitsused, ANDRAS, Kultuurkapital ning BKA Hiiumaa Keskus. Tulemusena muutus ka igapäevane ühendustevaheline suhtlemine üksteist toetavaks.

Koostöö loomuliku jätkuna osaleti projektis Külavõrk. Projekti raames viidi läbi ajurünnak selgitamiseks välja täiendavad teemad, millega tuleks maaelu arendamiseks tegeleda. Selgus, et sageli ei suudeta olemasolevast informatsioonist eristada olulist ja samas tunnetatakse jätkuvalt infopuudust. See oli otsene viide mitmekülgseid teenuseid pakkuva nõustamiskeskuse vajaduse järele. Tänaसेк päevaks töötab tugikeskus Tuuru juures neljandat aastat.

Hiiumaa ühendused on ühed aktiivsemad projekti- kirjutajad ja oma ettevõtmistele finantseerijate otsijad. Siinjuures on koolitajana ja nõustajana abiks olnud ka tugikeskus. Entusiastlike vabaihenduste eestvedamisel on Hiiumaal toimunud külade päevad, kunstipäevad, laadad, kontserdid ja simmanid; vanemale elanikkonnale memme- taadi päev, lastele lastefestival, paadimatk ümber Hiiumaa, spordisõpradele hulgaliselt spordiüritusi ja võistlusi ning palju muud. Suvehooajal on Hiiumaal nii palju üritusi, et parima tahtmise juures neid kõiki külastada ei jõuagi. Ja edu on toonud ikka ja jälle koos tegemine.

Teist aastat viidi läbi Hiiumaa lastefestival ja seda Tuuru projektijuhtide ning tugikeskuse eestvedamisel. Rõõm oli, et festivali õnnestumisele aitasid kaasa 21 ettevõtet ja organisatsiooni; Kärkla ratsupäeva (seltsingu Kärkla Ratsu üritus) korraldamisele koguni 41 ühendust, sh olid 2/3 toetajatest kohalikud ettevõtted. Selliseid näiteid võiks tuua veelgi. Sponsorlus on tuult tiibadesse saamas ja ühiste jõududega elluviidud üritused rõõmustavad südant ja hinge.

Aastal 2002-03 viidi Hiiumaal Tugikeskuse eestvedamisel ja Saarte programmi toel läbi järjekordne aastane koolitussari "Kolmas võimalus". Projekti eesmärk oli toetada kohalikku omaalgatust maapiirkondades. Lemmikoolitajateks kujunesid Reet Valgmaa ja Erle Nõmm. Oma teadmisi jagasid ka Kaidi Holm ning Sirje Plaks ja teised spetsialistid.

2003. aastal on tugikeskus eraldi sihtgruppidega käsitlenud noori ning naisi. Noortele suunatakse koolitusi ja üritusi, neid haaratakse kaasa projektide algatusesse. Noortele suuremat tähelepanu pöörates loodame, et noored hakkavad kodusaarele meelsamini tagasi pöörduma. Käesoleval aastal asutati Hiiumaa naisteühenduste ümarlaud ja käivituse esimene naiste vägivallavastane projekt.

Rõõmu teeb, et sinisele maaelu arengule annab üha suuremat abi tugevnenud Hiiumaa Kodukandi Ühendus.

Hiiumaa Tugikeskus on positiivsete muudatuste ootuses maakondlike arenduskeskuste kontseptsiooni rakendamisel ja planeerib selle valguses tegevust jätkata ka aastal 2004.

AIVI TELVIK
Hiiumaa MTÜde tugikeskus
aivi@tuuru.edu.ee

HUVITAV

KA MITTE-FORMAALSUS ON OLULINE VÄÄRTUS!

Tänapäeva ühiskonnas saavad inimesed uusi teadmisi ja oskuseid omandada mitmel moel, nii formaalse kui mitte-formaalse õppimise kaudu. Kuna formaalse õppimise osas on ühiskondlik teadlikkus üsna arenenud, keskendub alljärgnev kirjatükk eelkõige noorsootöö kontekstis aset leidva mitte-formaalse õppimise olemusele ning väärtusele.

Noorteühendus on alternatiivsete õppimisvõimaluste pakkuja

Nagu ka maailma haridusideoloogia praktikas on Eestiski pidevalt suurenenud mittetulunduslike organisatsioonide roll õppimise alternatiivsete võimaluste pakkujana. Tänapäeval on mittetulunduslike organisatsioonide pedagoogiline töö paljudes maades juba haridussüsteemi lahutamatu osa.

Lisaks ühiskonna kasvavale koostöövajadusele kolmanda sektoriga antud valdkonnas, peavad ka organisatsioonid olema valmis sellealaseks väljakutseks ning professionaalseks tegutsemiseks. Organisatsioonid vajavad hariduse uuendamise protsessidele vastavaid programme ning lähenemisi, mis täiendavad formaalse hariduse pakutavat, muutes seeläbi tervikpildi haridusest ühiskonna vajadustele vastavamaks.

Mitte-formaalse õppimise olemusest

Mitte-formaalne õppimine võimaldab isikuse, tema loovuse, annete, initsiatiivi ja sotsiaalse vastutustunde arengut ning elus vajalikke teadmiste, oskuste ja võimete lisandumist. Selline õppimine toimub kursuste, koolituste, õpperingide, projektide, ühiskondliku tegevuse raames mõnes organisatsioonis või muus õppijale sobivas vormis väljaspool formaalset haridussüsteemi. Õppetegevus on eesmärgipäraselt organiseeritud, kuid ei pruugi täita ühte või enamat formaalhariduse mõistes olulisi tingimusi (nt. õppekava, fikseeritud kestvus, hindamissüsteem). Sellest võivad osa saada kõik inimesed vanusest sõltumata.

Miks on mitte-formaalne õppimine oluline?

Mitte-formaalse õppimise kaudu omandatakse eluks vajalikke sotsiaalseid oskusi (vaba suhtlemine, kriitiline mõtlemine, meeskonnas töötamine, protsesside ja inimeste juhtimine, konfliktide ja probleemide lahendamine, avalik esinemine jms). Vaieldamatult võimaldavad nimetatud oskused noortel end tulevikus paremini tööturulgi positsioneerida.

Mitte-formaalse õppimise kaudu julgustame kodanikke olema aktiivne – soodustame inimeste osalust ühiskonnas, teisisõnu arendame temas aktiivset kodanikutunnet. Selline õppimine aitab (taas)integreerida ühiskonnast kõrvale jäänud noori, kaasata erivajadustega noori ning tõkestada noorte ühiskonnast eraldumise levikut.

Noorteühendused on näiteks juba oma olemuselt haridusliku suunitlusega. Seda ka olenemata sellest, kas nad seda ise tajuvad, kuid võrd loovad nad on ning kuidas muudavad nende poolt pakutavad tegevused noorte suhtumist, annavad uusi teadmisi ja oskusi ning aitavad omandada kogemusi. Siinjuures peaks iga noorteühendus oma liikmetele pakutavat tegevust kujundades lähtuma järgmistest põhimõtetest:

- Pakutav tegevus olgu elulähedase suunitlusega (õpitu sidumine igapäevaeluga);
- Meetodid olgu vahelduvad ning aktiivõpet soodustavad;
- Õpimiljöö olgu stimuleeriv ning ergutav;
- Mitte-formaalsel õppimisel puudub ühiskondlik tunnustus.

Kahjuks on mitte-formaalse õppimise olemus tänasel päeval veel paljudele ebaselge, puudub selgus mõistetes ning arusaam, mida mitte-formaalne haridus annab inimesele ja mida ühiskonnale. Just tulenevalt teadmatuses on toetus mitte-formaalsele haridusele ning seda praktiseerivatele struktuuridele väike.

Puudulik struktuur ja vähene rahaline toetus takistab kõnealuse sektori arengut ja kogu potentsiaali ärakasutamist. Et mitte-formaalse hariduse rolli ühiskonnas tugevdada, on vaja:

1. teadvustada mitte-formaalse hariduse ja õppimise rolli ühiskonnas ehk milline on sellest saadav kasu kodanikuühiskonnale ning mõju noore inimese kujunemisele;
2. arendada ning toetada uuenduslikku lähenemist õppimisele, mille eesmärgiks on lisaks teadmiste omandamisele ka kompetentsi ning sotsiaalsete oskuste arendamine;
3. suurendada ühiskonna erinevate sektorite rahalist panust mitte-formaalseid õppimisvõimalusi pakkuvatele struktuuridele ning nende tegevustele;
4. väärtustada elukestvat õpet kui ühiskonna põhivajadust, tunnustades ning luues suuremat sünergiaid mitte-formaalse ning formaalse õppimise vahel ja vähendades lahterdamist haridusvaldkondade vahel;
5. kaasajastada haridussüsteem lähtuvalt ühiskonna vajadusest (paindlikkus, arvestades tööjõuturu vajaduste pideva muutumisega).

Selgust mitte-formaalse hariduse ehk iseseisva õppimise teemasse toob ilmselt Euroopa Liidu haridusprogrammi EUROOPA NOORED Eesti büroo poolt 29. septembril Tallinnas korraldatav hariduskonverents, mille eesmärk on väärtustada noori arendavat koolivälisist tegevust, teadvustada mitte-formaalse hariduse ja õppimise rolli ning sellest saadavat kasu ühiskonnale ja noorte arengule.

Lisainformatsiooni antud konverentsi kohta leiata internetiaadressil <http://euroopa.noored.ee>

REET KOST

Euroopa Noored Eesti Büroo juhataja
reet@noored.ee

EUROOPA

EUROOPA LIIDU TÖÖHÕIVE KÜMMET PRIORITY

Et toetada täistööhõive kolme eesmärgi – kvaliteeti, töö tootlikkust ja tööjõuturule integreerimise soosimist, on Euroopa Komisjon 8. aprillil 2003.a. vastu võetud juhendites määranud liikmesriikide tegevuse 10 priority:

1. aidata töötuid ja aktiveerida neid töö otsimisel pikemaajalise töötuse ennetamiseks
2. julgustada ettevõtet ja parandada äri alustamise keskkonda
3. soodustama tööliste ja ettevõtete kohanemisvõimet muutustega
4. pakkuda suuremaid ja paremaid investeeringuid inimressurssi
5. suurendada tööpakkumisi ja reklaamida aktiivset vanemist
6. soodustada soolist võrdsuslikkust tööjõu ja palga osas
7. võidelda ebasoodsate võimalustega inimgruppide diskrimineerimise vastu
8. parandada majanduslikku huvi seoses töö tasustamisega
9. vähendada deklareerimata tuluga (ümbrikupalgaga) töö osakaalu
10. soodustada erialast ja geograafilist mobiilsust

Need juhendid antakse Euroopa Nõukogule heakskiitmiseks ja Euroopa Parlamendile hinnangu andmiseks.

Tõlgitud Euroopa Liidu materjalide põhjal
www.euroopalit.ee

EMSLi SUVEKOOL, 06.-07.09.2003

"MEIE EUROOPA: ÜHENDUSED VALMISTUVAD"

EMSL korraldab esimest korda rahvusvahelise suvekooli "MEIE EUROOPA: ÜHENDUSED VALMISTUVAD"

Eesti kolmanda sektori esindajad kogunesid 6.-7. septembril EMSLi suvekooli "MEIE EUROOPA: ÜHENDUSED VALMISTUVAD". Ürituse raames toimusid koolitused, seminarid ning töögrupid. Suvekoolis osalesid enam kui 10 ELi liikmesriigi ja liitva maa kesksete ühenduste esindajad ning Eesti eksperdid, kes kõnelesid meie valmisolekust ja võimalustest Euroopa Liidus. Suvekooli eesmärk oli suurendada teadlikkust uue Euroopa pakutavatest võimalustest ja väljakutsetest Eesti ühendustele.

Kohal olid ühendused, kohaliku omavalituse esindajad, tudengid ja teised meie tulevikust huvitatud inimesed: ühtekokku ligi 120 inimest. Kahepäevases suvekoolis vesteldi Iirimaa, Soome, Poola, Brüsseli, Ungari, Leedu, Slovakkia, Läti jt riikide ühendustega ning Eesti vastutavate ametnike ja poliitikutega.

Suvekoolis tutvustati ka uut raamatut "Meie Euroopa: Euroopa võimalused Eesti vabahendustele".

SUVEKOOLI PROGRAMM

Kas saab üldse valmis olla või saab ainult valmistuda?

MIKLOS BARABAS, European House Budapest direktor
ROBIN HANAN, European Anti-Poverty Network Ireland koordinaator

Kuidas teevad ühendused Euroopa Liidus lobitööd

- **Nico Beger**, act4europe kampaania
- **Pawel Krzeczunowicz**, Poola MTÜde esindus Brüsselis

Struktuurifondid ja nende kasutamine Eestis

- **Kadri Reinthal**, REhandusministeerium
- **Katrin Kala**, EMSL

Mida Euroopa vajab: seadusandlik keskkond ja maksustamine

- **Tarmo Leppoja**, EAS
- **Maiu Fischer**, Raidla&Partnerid
- **Marianna Török**, Ungari ühenduste keskus NIOK

Moderator: Tiit Riisalo, EMSL

Keda Euroopa kuulab: võrgustikud ja koostöömodelid

- **Katarina Kostalova**, Slovakkia MTÜde keskus SAIA, Kesk- ja Ida-Euroopa keskuse võrgustik Orpheus
- **Mary McPhail**, European Women's Lobby

Moderator: Mall Hellam, Avatud Eesti Fond

Vabatahtlikkus, heategevus ja valmisolek

- **Tuulike Mänd**, Tartu Vabatahtlike Keskus
- **Artur Taevere**, Heateo SA

Keskkonna aruande koostamine

- **Anu Kõnnusaar**, Eestimaa Looduse Fond

Mis muutub pärast 01.05.2004?

HENRIK HOLOLEI, Euroopa Liidu sekretariaadi büroo juhataja
JAAKKO BLOMBERG, T.E. Soome suursaadik Eestis

Meie imago enda ja teiste silmade läbi

ILMAR RAAG, ETV juhatuse esimees
PAWEL KRZECZUNOWICZ, Poola MTÜde esindus Brüsselis

Ärapanevast Eestist hoolivaks Eestiks: mis muutub Eesti inimeses astudes Euroopa Liitu?

Liikumise "Jah Euroopa Liidule" tund.

LAGLE PAREK, Caritas Eesti, EMSLi nõukogu esimees

AIVAR ROOP, Eesti Euroopa Liikumine

MARIANNE MIKKO, ajakirjanik

www.ngo.ee

STRUKTUURIFONDID JA NENDE KASUTAMINE EESTIS

EMSLi suvekooli üks töögrupi teemasid oli "Struktuurifondid ja nende kasutamine Eestis", kus rahandusministeeriumi välisfinantseerimise osakonna juhataja asetäitja Kadri Reinthal andis ülevaate nii ELi struktuurifondidest kui ka sellest, milliseks kujuneb nende kasutamine Eestis Euroopa Liiduga liitumisel.

Regionaalpoliitika rakendamise kaudu jaotatakse toetusi läbi viie fondi:

1. Euroopa Regionaalarengu Fond (ERDF)

Toetab peamiselt majandustegevuse ja infrastruktuuride arendamist. Investeeringud toetatakse, infrastruktuuri, ettevõtete arengusse ning kohalikku arengusse.

2. Euroopa Sotsiaalfond (ESF)

Võitlus töötusega, noorte tööhõive parandamine, võrdsete tingimuste loomine, kutsehariduse kvaliteedi tõstmine ning uute töökohtade loomine. Investeeringud on suunatud inimressursi arendamisele.

3. Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfond (EAGGF)

Põllumajanduse struktuurne ümberkorraldamine ja tugevdamine. Struktuurifondiks loetakse arendusfondi osa, kuna tagatisfondi osa moodustavad otsetoetused.

4. Kalanduse Arendusfond (FIG)

KLlatööstuse struktuuride ajakohastamine ja arengu juhtimine, laevade teenistusest kõrvaldamine, Euroopa Ühenduse vetes kalapüügi piiramine ning laevastiku konkurentsivõime.

5. Ühtekuuluvusfond

Investeeringud transpordi-koridoride arendamiseks ning investeeringud keskkonna-seisundi ja elukeskkonna parandamiseks. Ühtekuuluvusfond ei ole küll struktuurifond, kuid ta toimib samadel põhimõtetel kui eelnimetatud neli fondi.

Eestis on fondidest tuleneva abi kasutamiseks välja töötatud "Eesti riiklik arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks - ühtne programm dokumend 2003-2006" (RAK). Riiklik arengukava näeb ette prioriteetidid ning meetmed, mille alusel struktuurifonde kasutusele võtta ning millistele kriteeriumitele peavad rahastatavad projektid vastama.

Välja on töötatud ka skeem meetmete rakendamiseks.

Selleks, et valmistada ELiga liitumise hetkeks ette piisavalt struktuurifondide projekte, on moodustatud struktuurifondide projektide ettevalmistusfond (SPP), millele sai taotlusi esitada juba selle aasta juunikuus.

Lähitulevikus hakkavad teavet EL struktuurifondide kohta edastama, nõustama ja ka koolitusi korraldama loodavad maakondlikud arenduskeskused (MAKid). Keskused luuakse kõikidesse maakondadesse. Riigis toimivad keskused võrgustikuna, keskuste võrgustiku koordinaatori rolli täidab Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS). Igas maakondlikus arenduskeskuses hakkab tööle koolituse läbinud konsultant, kellele võib esitada oma projektiidee, mida võiks struktuurifondile toetuse saamiseks esitada. Rahandusministeeriumi poolt korraldatav nõustajate koolitus algab juba 14. septembril.

Struktuurivahenditest saab lisainformatsiooni:

- Rahandusministeeriumi koduleheküljelt www.fin.ee
- Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi koduleheküljelt www.mkm.ee-Euroopa Liit
- Euroopa Komisjoni regionaalpoliitika peadirektoraadist europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/prord/sf_en.htm

Katrin Kala

EMSLi info- ja tugiprogrammi juht
katrin@ngo.ee

Ärapanevast Eestist hoolivaks Eestiks

EMSLi SUVEKOOLIS OSALEJATE AVALDUS SEOSSES EUROOPA LIIDUGA

Harjumaal, 7.septembril 2003.a.

Liitumine Euroopa Liiduga on ennekõike liitumine Euroopa Liidu liikmesriikides elavate inimeste liiduga, kes väärtustavad tänastest eestimaalastest rohkem üksteise toetamist tööl, eraelus, õpingutes. Tähelepanelikkus ja tunnustamine on oluline osa inimestevahelistest suhetest. Peame poliitilise ja majandusliku kasu kõrval tähtsaks asjaolu, et Eesti liitub üksteist usaldavama kogukonnaga, mis on hästi töötava kodanikuühiskonna eelduseks. Aktiivsed kodanikud, kes on koondunud kodanikuühendustesse on tihti tunnetanud nn. ärapaneva Eesti mõju, see tähendab, et ühiskond tunnustab pigem efektiivsust ja kasumlikkust kui hoolivust, jätkusuutlikkust ja kodanikualgatuste tunnustamist. Eestis ei ole veel tavaks, et avaliku sektori ametnikud tuleksid kolmanda sektori juurde nõu küsima. Samas ei suuda Eesti ühendused veel piisavalt tõhusalt kaasata oma liikmeid ühenduse otsuste kujundamisse ja tegevustesse, kuna napib usaldust, hästi koolitatud ning motiveeritud juhte, inim- ja rahalist ressursi.

Eesti liigub hoolivama kodanikuühiskonna mudeli poole. Selleks on vaja muuhulgas asuda viivitamatult välja töötama Eesti Kodanikuühiskonna Arengukontseptsiooni (EKAK) rakendusakte. Eesti liitumine hooliva ja üksteist usaldava Euroopa Liidu kodanikuühiskonnaga ja EKAK-i rakendamine aitab kiiremini tasandada erinevusi meie inimeste ja otsustajate arusaamises kodanikuühiskonna rollist heaolu tõstmisel. Liitumine Euroopa Liiduga annab eestimaalastele juurde uusi võimalusi lävida ja töötada inimestega, kelle jaoks hoolivus, jätkusuutlikkus ja kodanikualgatuse tunnustamine on tava, mitte kohustus. Usume, et kahtlustav suhtumine ühendustesse väheneb liitumisel oluliselt ja kaob aja jooksul täiesti. Liitumisel aktiveerub töö ühenduse liikmetega tänu inimestevahelise usalduse kasvule ja suurematele rahalistele võimalustele.

Iga Eesti kuues tööealine ja -võimeline isik on lühemat või pikemat aega olnud töövõtja mõne mittetulundusühenduse juures. Leiame, et liitumine annab tõe ühenduste kui tööandjate arenguks ja uute ühenduste tekkeks tänu uutele avanevatele rahastamisvõimalustele, rahvusvahelise koostöö hoogustumisele ja Eesti usaldusväärsele tõusule.

Tunnustame kodanikuühendusi ja eraettevõtjaid, kes on aktiivselt osalenud Euroopa Liiduga liitumise eelses teavitustöös ja kampaaniates, mis annab tunnistust tugevnevast kolmanda sektori rollist avaliku poliitika kujundajamisel, nende haldussuutlikkusest viia läbi ülemaalsi sotsiaalkampaaniaid ning tugevnevast koostööst äri sektoriga. See on märk euroopalikust tavast, kus inimene usub, et tehes teistega koostööd, suudab ta oma elukeskkonda paremaks muuta.

Leiame, et Eesti roll Euroopa Liidus peab olema uute ja vanade, väikeste ja suurte, vaeste ja rikaste liikmesriikide lõhestumise takistamine läbi otsustusprotsesside avatuse, kodanikuühenduste koostöö ja läheduse, st läbi inimlikkuse, mis on Euroopa Liidu suurim väärtus. **Iga inimese märkamine ja arvestamine on suurim kasutegur, mida me Euroopa Liidult saame.** See on Eesti jõudmine Euroopa Liitu.

EMSLi suvekoolist osavõtjad

MULJEID SUVKOOLIST

Palusime ka kahel osalejalt öelda oma arvamus suvekoolist ja selle kasulikkusest nende töös.

Viiendas suvekoolis oli kohal kirev seltskond: erinevate ühenduste esindajaid, poliitikud, inimesed telesaastikult ja teised spetsialistid.

Läbi erinevate töövormide (koolitused, seminarid, töörühmad, loengud) jagati kasulikke kogemusi mittetulundusühenduste olulisest rollist Euroopa Liidus. Programm oli vaheldusrikas ja igapäevase midagi hingelähedast ja vajalikku pakkuv.

Eriti eredalt jäi meelde Soome suursaadiku loeng nn positiivsest Soome näitest – majanduskriisis oleva riigi jõudmisest healuriigi staatusesse. Mulle kui keskkonnast huvitatule oli uus ja huvitav keskkonnaaruandluse ja "ökoloogilise jalajälje" teema. Kas mõtleme me iga päev sellele, et priiskav elu toimub tulevaste põlvkondade arvelt?

Lisandus teadmisi tõukefondidest – uued väljakutsed ja katsumused MTÜde projektikirjutajatele. Huvitav oli Ungari 1 % seadus. Kummitama jäi mõte, et miks mitte rakendada seda ka Eestis.

Ürituse tulemuseks on keskkonnaühenduste vaimuse ja koostöö tugevdamine. Koostöö võim – sünergia – on kande jõud oma tahtmise läbi surumisel ja tundlikuma kodanikuühiskonna kujundamisel.

Hindan suvekooli igati kordaläinuks!

REELI SUSI

Eesti Üliõpilaste Keskkonnakaitse Ühing Sorex
reeli.susi@mail.ee

EMSLi suvekool oli sel aastal kantud ideest, et uuenevas Euroopas oodatase meilt eelkõige partnerlust ning valmisolekut olla avatud uutele väljakutsetele. Sain veelkord kinnitust, et edasiviivaks jõuks on koostöö eri tasandi organisatsioonide ja institutsioonide vahel ning selgete perspektiivide ning prioriteetide olemasolu. Lisapanuse annab koostöövõrgustikes osalemine, et ennast paremini nähtavaks ja kuuldavaks teha. Ja seda muuhulgas ka selleks, et "eurokoridorides läbi lüüa".

Kuigi suvekooli põhitähelepanu oli suunatud Euroopa Liidu poolt ühendustele pakutavatest võimalustest, andis seminarides ja töögruppides osalemine hea võimaluse ühenduste tegemistest rohkem teada saada ning otsida neid puutepunkte, kus avalik sektor ja kodanikuühendused saaks enam koostööd teha. Leiti, et ühenduste liigne seotus igapäeva elu tegemistega ei anna neile piisavalt võimalusi olla märgatud. Küll aga võimaldab ühenduste kaasamine kohaliku ja regionaalse arengu kavandamisse jagada ideid ning suunata avalikku sektorit pöörama tähelepanu kõigile olulistele valdkondadele: seega, tagada osalusdemokraatia ning avatud mõttevahetus eri osapoolte vahel.

Eesti liitumine Euroopa Liiduga avab meile ulatuslikud programmid elatustaseme ühtlustamiseks liikmesriikidega ning laienevad võimalusi taotleda projektide rahastamist Euroopa Liidu finantsvahenditest. Et kõik pakutavad võimalused ära kasutada, tuleks rõhk suunata koostöövalmidusele ning võrgustikes osalemisele.

Ning võrdväärset tähtis on see nii ühendustele kui regioonidele/maakondadele. Ehkki häid ideid jätkub küllaga, on just koostöö see valdkond, kus meil tasub teiste riikide kogemustest õppida.

Suvekoolist jäi kõlama mõte, et laienevas Euroopas on edasiviivateks väärtusteks olla avatud, hooliv, usaldusväärne, uskuda iseendasse ning toetada inimlikkust ja partnerlust. Sellega peaks hakkama saama ju iga kodanik!

EVELIN UIBOKAND

Harju Maavalitsuse
arengu- ja planeeringuosakonna peaspetsialist
evelin.uibokand@mv.harju.ee

III EESTI KODANIKUÜHENDUSTE KONVERENTS "HEA VALITSEMINE"

III Eesti kodanikuühenduste konverents

**14.-15. novembril 2003 Tallinnas
Sokos Hotel Viru Konverentsikeskus**

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (EMSL) ning Balti-Ameerika Partnerlusprogramm (BAPP) korraldavad 14.-15. novembril 2003 III Eesti kodanikuühenduste konverentsi, mille läbivaks teemaks on "**HEA VALITSEMINE: ühiskonna toimimise mudel - kolme sektori koos töötamise viis; võimu ja vastutuse tasakaal; juhtimine ja valitsemine**".

Eesti kolmanda sektori tippsündmus toimub iga kahe aasta tagant, millest osavõtjate ja teemast huvitatute ring üksnes kasvab. See, et konverents kolmandale sektorile vajalik on, pole enam uudis. Loogilise jätkuna kahele (1999. ja 2001. aastal) toimunud konverentsile ja ühiskonnas toimuvatele protsessidele tervikuna soovime aga järjest jõulisemalt kaasata teemade arutellu ka avalikku ja erasektorit.

Miks on seekordne konverents pühendatud hea valitsemise teemale? Leiame, et esindusdemokraatia vajab täiendust osalusdemokraatia näol. Osalemisega saame kaasata inimesi, ühendusi, ülikoole, teaduskeskusi, huvigruppe jne, et kergemini ja kiiremini tabada ühiskonna vajadusi, et otsused enne vastuvõtmist analüüsida ning mõju erinevatele valdkondadele läbi rääkida. Selleks on meil vaja usaldust, jagatud arusaama väärtustest ning eesmärkidest. Usaldada saame aga läbipaistvaid, vastustus- tundlikke ning oskuslikke partnereid. Hea valitsemine on osalusel ja usaldusel rajaneva suhte aluseks.

Oma eesmärkide saavutamiseks peame olema selged, arusaadavad ja eetilised ning hoidma oma võimu ja vastutust tasakaalus. Üheks oluliseks osaks on kahtlemata ka suutlikkus oma sihtgruppi, liikmeid ja/või muid huvigruppe teavitada ning nendelt vajalikku infot koguda. Nii täidavad organisatsioonid ühte oma olemuslikest eesmärkidest – teadlikkuse tõstmist, mis omakorda tagab organisatsioonidele nende tegevuse legitiimsuse. Need põhimõtted on hea valitsemise alustaladeks.

Seekordne konverents toimub uues Sokos Hotel Viru Konverentsikeskuses, mille kaasaegsed tehnilised võimalused ja lahendused aitavad konverentsi veelgi sisukamaks muuta. III Eesti kodanikuühenduste konverentsile ootame rahvusvaheliselt tuntud kõnelejaid, samuti pakume minikonverentse, avalikke debatte ja töögrupe – seda kõike järgmistel teemadel:

1. HEA VALITSEMINE – mida see tähendab ja kuidas seda rakendada, arvestades ELi, EKAKi, ning keskkonda?
2. Miks ei võiks kolmas sektor, avalik võim ja äriühingud saavutada koostööd tehes ühiseid eesmärke?
3. Kuidas leida ja hoida tasakaal võimu ja vastutuse ning juhtimise ja valitsemise vahel?
4. Mida peame teadma ühiskonnas väljakujunenud väärtushinnangutest, et pidada avatud ning edukat dialoogi?
5. Kuidas end motiveerida ja väärtustada?

REGISTREERIMINE JA INFO

**Võta registreerimisvorm internetist
www.ngo.ee/konverents ja saada see
e-posti aadressile tulen@ngo.ee
või faksile (0) 626 3152**

Info ja küsimused:

Meelis Rõigas

Tel: (0) 631 1431, e-post: meelis@ngo.ee

ÜLDINFO

Toimumisaeg ja koht

Konverents toimub 14. ja 15. novembril 2003 Tallinnas Sokos Hotel Viru Konverentsikeskuses (Viru väljak 4).

Osavõtumaks

- Tasutud enne 01.11.2003 – 300 EEK
- Tasutud enne 13.11.2003 – 400 EEK
- Kohapeal sularahas makstes - 500 EEK

Osavõtumaks sisaldab kahte konverentsipäeva, materjale, kohvipause, lõunaid, meelahutusprogrammi ning veiniohtut koos üllatusega.

Osavõtumaks on võimalik maksta ülekandega, krediitkaardiga ja arve alusel. Täpsem info tasumisvõimaluste kohta on kirjas registreerimisvormil.

Registreerimine

Registreerimiseks täitke **registreerimisvorm**. Täidetud registreerimisvormi palume saata e-posti aadressil tulen@ngo.ee või faksile (0) 626 3152.

Konverentsi keel

Konverentsi töökeeleks on eesti keel. Välisesinejatega on tagatud inglisekeelne tõlge ning suures saalis venekeelne tõlge. Vajadusel viipekeel.

Esinejad

- **Ben Kernighan**, National Center for Voluntary Organizations (NCVO)
- **Georg Malvius**, Vanalinnastudio
- **Lagle Parek**, Caritas Eesti
- **Linnar Viik**, IT Kolledž
- **Mall Hellam**, Avatud Eesti Fond
- **Marek Strandberg**, Eestimaa Looduse Fond
- **Mati Heidmets**, Tallinna Pedagoogikaülikool
- **Raymond Stephens**, Lotus Marketing Group
- **Tiina Randma-Liiv**, Tartu Ülikool
- **Toivo Maimets**, EV haridus- ja teadusminister
- **jt**

Vaatlejad

- **Kertu Ruus**, Äripäev
- **Tarmu Tammerk**, Eesti Ajalehtede Liit

Moderatorid

- **Artur Taevere**, Heateo SA
- **Ants Sild**, Baltic Computer Systems
- **Leif Kalev**, Tallinna Pedagoogikaülikool
- **Ülle Lepp**, EMÜ Esinduskogu
- **Tiit Riisalo**, EMSL
- **Eesti Üliõpilaskondade Liit**
- **EVKL Kodukant**
- **SA Õigusteenuste Büroo**
- **Tallinna Lastehaigla Toetusfond**
- **jt**

Toetajad

EMSLil ja BAPPil aitavad konverentsi korraldada erinevad koostööpartnerid:

- **Avatud Eesti Fond**
- **Eestimaa Looduse Fond**
- **Tallinna Pedagoogikaülikool**
- **Briti saatkond**
- **Philip Morris Eesti OÜ**
- **Postimees**
- **Vesti**
- **jt**

ÜLEVAADE PROGRAMMIST

Minikonverentsid keskkondades:

Haldussuutlikkus ja ühenduste kaasamine ELs

Ühinemine Euroopa Liiduga aitab eelkõige kindlustada riigi majandust ja julgeolekut. Samas peetakse Euroopa Liidus osalusdemokraatiat ja koostööd ühendustega otsuste kujundamise protsessis demokraatliku ühiskonna arengu eelduseks. Osalusprotsessi toetab Hea valitsemise valge raamat. Kuidas korraldada oma ühenduse tegevust nii, et uues olukorras tegutseda tõhusalt, olla informeeritud ja rääkida kaasa otsuste kujundamisel ELis.
Avatud Eesti Fond

Lepped ühiskonnas

Eesti ühenduste ja avaliku sektori kõige tähtsam lepe on Eesti Kodanikuühiskonna Arengu Kontseptsioon. Selle rakendamine aga ootab ministriumini taga. Inglismaal on taoliselt leppeks Compact ning kuuleme, kuidas brittidel selle elluviimine läheb ning millised on olnud otsesed mõjud ühendustele ja avalikule sektorile. Omalaadne protsess on olnud ka ühiskondlik lepe ning võrdleme neid teiste ühiskonnas toimivate arengutega. Millised on lepete rollid HEA VALITSEMISE kontekstis?

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit

Keskfond ja keskkondlikud väljakutsed organisatsioonidele

Sotsiaalse vastutuse olulisim osa on ettevõtte ja üksikisiku vastutus keskkonna ees. Piiramatu keskkonda kahjustavat, kuid samas oma töötajatele tasuta jõusaali pakkuvat firmat ei saa veel nimetada sotsiaalselt vastutustundlikuks. Kuna sotsiaalse vastutuse valdkonnas ei ole veel välja kujunenud häid tavasid või seadusandlikku reglementeeritust, siis pakume välja võimalusi, kuidas muutuks vastutus keskkonna ees seaduseks ning traditsiooniks, mis on nii ettevõtete kui inimeste käitumise loomulikuks osaks.

Eestimaa Looduse Fond

Arengulised töögrupid:

Head teod

See töögrupp võtab vaatluse alla erinevad heategevuse väljendusvormid. Kuidas toimib heategevuse isiku tasandil, organisatsiooniline heategevus ning äriühingute heategevusele suunatud tegevus? Millised on iseloomulikud erinevused ning ühised kokkupuutepunktid?

Hea valitsemine organisatsioonis

Viiimase aja üks peamisi teemasid on olnud vajadus kolmanda sektori ja ühenduste suurema läbipaistvuse järele. Seda soovivad nii rahastajad kui ka ühendused ise. Selles töögrupis räägitakse, mida me mõistame hea valitsemise all organisatsiooni sees, ning jagatakse teadmisi, kuidas iga ühendus seda ise praktiseerida saab.

Ülikoolide ja tudengite roll ühiskonna arengus

Ülikoolid oma arengusuundades kajastavad järjest enam kodanikuühiskonna teemaikat ning tudengid oma diplom- ja magistratöodes uurivad kodanikuühendusi ja kolmandas sektoris tervikuna toimuvaid protsesse. Selle töögrupi eesmärk on anda ülevaade peamistest suundadest ja järeldusest.

Ühendusi puudutav statistika ja aruandlus

Eestis puuduvad materjalid ja statistika, mis kirjeldaksid kolmanda sektori ulatust, rolli, struktuuri ja finantseerimist. Nii on osaliselt pärsitud teadmised ning arusaamad kolmandast sektorist ning takistatud avaliku ja äriktori tegutsemise rajamine põhjalikumatele alustele kolmanda sektori suhtes. Töögrupp annab ülevaate, milline on statistika projekti tulemus, milliseid andmeid me vajame jne.

Rahastajate foorum

Kodanikualgatusliku tegevuse erinevad rahastajad arutavad oma muutunud ülesannete ja rollide üle.

TEHKE ISE!

Valdkondlikud töögrupid:

Heategevusele suunatud organisatsioonid

Heategevusele suunatud ühendusi ja fonde on Eestis mitmeid. Siia töögruppi ootame ühendusi, kes tegelevad selgelt heategevusega kas mingi grupi heaks, vahendite kogumiseks ja kampaaniate korraldamiseks ning raha kogumise ja jagamisega.

Teenuste pakkujad

Suuremal või vähemal määral tegeleb iga organisatsioon teenuste pakkumisega. Siia töögruppi ootame ühendusi, kelle tegevusest peamise osa moodustab mingi kindel teenus, millest organisatsioon ka elab – sotsiaalteenus, hädaabi teenus, koolitusteenus, nõustamine jne. Peamine probleem on sageli see, et teenuse rahastamine ei tohiks toimuda samadel põhimõtetel, nagu projekti rahastamine. Sama oluline on ka teenuse kvaliteedi saavutamine, selle hoidmine ning marketing.

Eestkoste

Enamik avalikes huvides tegutsevatest ühendustest on seotud eestkostega nende gruppidele, keda nad teenivad või mille eest nad seisavad. Siia töögruppi ootame ühendusi, kelle peamine tegevus on oma sihtgruppide ja seeläbi terve ühiskonna elutaseme ja olukorra parandamine. Eesti olukorras on olulisim mure sageli inimeste omavaheline seotus ning huvide konflikt – kuidas sellest hoiduda ja teha poliitikat, muutumata erakondlikuks mängunupuks.

Katusorganisatsioonid

Siia töögruppi ootame neid organisatsioone, kes liidavad endas teisi organisatsioone, tegutsevad avalikes huvides ja omavad üleriigilist võrgustikku oma liikmete ja teiste toetamiseks. Kuidas värvata liikmeid, mida neile pakkuda jne.

Rahvusvaheline tegevus

Eestis on kodanikuühendusi kes töötavad ka rahvusvahelisel tasandil. Siin töögrupis vaatleme, kuidas sellised ühendused töötavad, millised on põhilised erinevused tegutsemisel väljapoole ja kohalikul tasandil? Kas ja kuidas sellised ühendused kujundavad Eesti nägu?

Külaseltsid ja kogukonna organisatsioonid

Elu maakondades ja väiksemates piirkondades püsib suuresti aktiivsete inimeste ja seltside najal. Neile olulised küsimused ei pruugi kunagi jõuda külast välja ja neid saabki kõige paremini lahendada just oma jõududega koha peal. Aga kust vahendeid saada ja kellega koostööd teha – need on küsimused, mis tekivad igale väikesele ühendusele.

Teie organisatsioonil on võimalus end näidata ning oma edust teistele rääkida: kasutage võimalust ja osalege konverentsi töögruppides!

Milliseid saavutusi saab esitada?

OOTAME KÕIKI TEIE SAAVUTUSI, MIS KUULUVAD VALDKONDLIKU TÖÖGRUPI TEEMA ALLA. Oma loo võib esitada ka mitmesse töögruppi. Palume lähtuda töögruppide teemadest ning täpsustavatest küsimustest, millega saab tutvuda konverentsi koduleheküljel www.ngo.ee/konverents. Kandidaatide hulgast valivad korraldajad välja organisatsioonid, kes teevad oma näidetest konverentsil ettekanded.

Ettekanded toimuvad konverentsi teise päeva töögruppides. Igas töögrupis esitab 2-3 organisatsiooni oma näited. Ettekande kestvus on soovitatavalt 10 -15 min.

Kandideerimiseks saata lühikirjeldus (pikkusega 1 lehekülj A4 formaadis) oma ettekande sisust faksile (0) 631 1432 või e-postiga meelis@ngo.ee hiljemalt 10. oktoobriks 2003. Millised organisatsioonid valiti konverentsil ettekannet tegema, teatame 20. oktoobril.

LÄTI KOLMAS SEKTOR

Rahvaarv ja osalus ühendustes

2000. aasta alguses oli Läti rahvaarv umbes 2,4 miljonit. Mittetulundusühenduste tegevuses osalevate Läti elanike arv ei ole teada, sest sellist informatsiooni ei ole riigi poolt kogutud. Lätis läbi viidud uurimus (Euroopa väärtuste uuring (1990,1999), Baltic Data House, ja Globaalsete väärtuste uuring (1996) Filosoofia ja sotsioloogia instituut näitab, et 1990. a. nimetas 68% Läti elanikest end kuuluvat ühiskondlike organisatsioonide liikmete hulka ning 36% tegi ühiskondlikku tööd mõnes organisatsioonis. Kuus aastat hiljem, 1996.a. oli 36% elanikest mõne organisatsiooni liikmed ning 16% osalesid aktiivselt mõne organisatsiooni tegevuses. 1999.a. oli mõne organisatsiooni liikmed 31% elanikest ning 22% tegi ühiskondlikku tööd. Toodud andmete kohaselt on Läti elanike haaratus kolmandas sektoris võrdlemisi kõrge, suur kaal on ametiühingute liikmetel.

Ettevõtete registri andmetel oli 2000. a. registreeritud Lätis 5651 ühiskondlikku organisatsiooni. 140 neist olid tegevuse lõpetanud, st aktiivseid ühendusi oli 5511 (SIA "Lursoft" andmed).

Siiski on kõikide registreeritud organisatsioonide aktiivne tegevus küsitav, kuna maksuametile esitas oma aastaaruanded ainult 3164 ühendust: pisut rohkem kui 57% kõikidest organisatsioonidest.

Läti MTÜde keskuse uuringu andmeil on Läti ühenduse üldine profiil järgmine: see on noor (eksisteerib vähem kui 4 aastat), väike (alla 50 liikme), väikese eelarvega (aastaeelarve ei ületa 1000 latti) organisatsioon, mille tegevus on seotud haridus- ja sotsiaalküsimustega või mis toimib noorte toetusorganisatsioonina. Organisatsiooni juhib direktor või tegevdirektor, kes on organisatsioonis töötanud vähem kui kaks aastat, olles samal ajal ka juhatuse (nõukogu) liige ning osaledes juhatuse (nõukogu) esimehe valimisel. Pärast missiooni sõnastamist ja sellele ametliku kinnitamise saamist pole seda hiljem muudetud. Üks kord aastas viib organisatsioon läbi strateegilise planeerimise. Juhatuse (nõukogu) ei aita ühendusele vahendeid muretsema.

Valdkondlik aktiivsus

Läti MTÜde keskuse andmed 1998. aastast (keskuse 1998.a. aastaaruanne) näitavad, et 51% ühendustest tegutseb sotsiaalsfääris, 33% keskkonnakaitsetes, 28% õpingute ja kultuuri alal, 26% noortega, 21% inimõiguste alal, 9% tervisekaitse ja meditsiiniga, 4% laste õiguste kaitse alal, 4% majanduses.

Lisaks on andmed, et 55% organisatsioonidest tegutseb avalikes huvides, 24% mõne sotsiaalse grupi huvides, 21% oma liikmete huvides. Toodud andmed ei pruugi küll olla objektiivsed, sest ühelt poolt ei ole siiani olemas kriteeriume, mille alusel tunnistada ühendusi sotsiaalset kasu toovateks organisatsioonideks, teisalt aga tahab enamik mittetulundusühendustest põhjendada oma tegevust sotsiaalsete huvidega, sest siis peetakse neid vastuvõetavamaks ja tegevust aktsepteeritakse enam.

Ühenduse eesmärgid ja suunad on küll organisatsiooni põhikirjas määratletud, aga siiani pole moodustatud registrit, mis grupeeriks ühendusi tegevusalade kaupa nii, nagu on grupeeritud äritegevus. *Võrdluseks: Euroopa Liidus tegutseb 57% mittetulundusorganisatsioonidest sotsiaalsfääris, 46% õpingute ja uuringute alal, 35% inimõiguste alal, 26% tervisekaitse alal, 18% keskkonna alal ja 8% on äri- ja kutsealade grupid.*

Kolmanda sektori vabatahtlikud ja palgatöötajad

Vabatahtlike arv kõigub erinevates organisatsioonides 1 - 2000 inimese vahel. 17,7% ühendustest on teatanud, et neil ei ole ühtegi vabatahtlikku. Ligi 5% Läti elanikest on seotud vabatahtliku tööga. Vabatahtlikud on tavaliselt noored inimesed, sagedamini vanemate klasside õpilased ning üliõpilased, kes omandavad vabatahtliku tööga uusi oskusi ja tõstavad seeläbi enda konkurentsivõimet tööturul.

Teine suur grupp koosneb pensionäridest, kes tahavad töötada ühiskonna heaolu heaks ja osaleda ühiskondlikes protsessides.

Uuritud organisatsioonidest 68% ei olnud palgalist töötajad.

Antud olukord võib pidurdada organisatsiooni eesmärkide saavutamist. Suurima grupi palgatöötajatega organisatsioonidest moodustavad ühe palgatöötajaga ühendused (peaaegu 14%), 2-3 palgalist töötajat on 10% organisatsioonides.

Enamik vastajaid märkis, et organisatsioonid vajavad kõige rohkem finantsabi, koolitust ja abi projekti juhtimisel. 53% ühendustest vajavad finantsabi organisatsiooni eksisteerimiseks ning oma eesmärkide saavutamiseks.

Eelnevast võib järeldada, et mittetulundussektori rahastamine Lätis on ebapiisav. Teine kõige sagedamini toetust vajav valdkond on samuti seotud ebapiisava rahastamisega – väljaõpe on vajalik 38,5% mittetulundusorganisatsioonidest. Finantseerimisega on seotud ka kolm olulisimat koolitusvaldkonda: koolitus ressursside leidmiseks on vajalik enam kui 50% ühendustest, raamatupidamisalane koolitus 42,7% ja projekti arendamine 42,2% organisatsioonidest.

Kolmandat sektorit puudutavad seadused

Tähtsaim seadus on "Ühiskondlike organisatsioonide ja nende ühenduste seadus" (vastu võetud 15.12.1992), mis määrab kindlaks peamised põhimõtted, sh ka organisatsioonide registreerimise ja tegevuse põhimõtted. "Mittetulundusorganisatsioonide seadus" (vastu võetud 17.12.1991) kinnitab ühenduste tegevusalade üldise korralduse ning määratleb ühiskondliku organisatsiooni ühe mittetulundusorganisatsiooni liigina. Mittetulundusorganisatsioon võib olla ka selts või üksikettevõtja juriidilise isiku õigustes.

2001.a. alustas Mittetulundusorganisatsioonide keskus tööd sektorit reguleeriva seadusandluse parandamiseks. 2000.a. keskuse poolt läbi viidud mittetulundusorganisatsioonide kaardistamise põhjal ning vajaduste hindamise järel (see sisaldas ka diskussioone parlamendi liikmetega olemasoleva seadusandluse osas) nõustusid justiitsminister ja MTÜde keskuse direktor vajadusega uute mittetulundussektorit reguleerivate seaduste kohta. MTÜde keskuse direktor nimetati justiitsministeeriumi valitsuse töögrupi juhiks. Töögruppi kuulusid riigikantselei, ettevõtete registri, kultuuri-, rahandus-, justiits- ja sotsiaalministeeriumi ning muude teemaga seotud institutsioonide esindajad.

Keskus tahtis uue seadusandluse toetamisel kindlustada, et uued seadused loovad sobiliku keskkonna organisatsioonide (mittetulundusühingud ja sihtasutused) suurenemiseks ning finantsiliseks stabiilsuseks. Keskus kontrollis seadusandluse arenguprotsessi tagamaks, et:

1. organisatsiooni loomine ja registreerimine lihtsustub;
2. sihtasutused, mida ei olnud ette nähtud olemasolevas seadusandluses, on sisse kirjutatud uude seadusandlusesse;
3. mittetulundusorganisatsioonid on selgelt eraldatud poliitilistest parteidest;
4. organisatsioonidele luuakse sooduskeskkond varade arendamiseks, kindlustades maksusoodustused ning lubades ühendustel tegelda ka majandusliku tegevusega;
5. huvide konfliktid ja enese huvides tehtavad tehingud on kõrvaldatud;
6. organisatsioonid on vabatahtlikele atraktiivsed.

Olulisim uue seadusandluse tingimustes on organisatsioonide jagamine avalikes huvides tegutsevateks ning oma liikmetele kasu toovateks organisatsioonideks. See määratleb erinevused eri tüüpi ühenduste vahel ja sätestab, et ainult avalikes huvides tegutsevatel ühendustel on õigus saada maksusoodustust annetuste saamisel. Seadus kindlustab ka lihtsalt rakendatava ja mõistetava mehhanismi, kuidas üksikisikud saavad maksude tagasimakseid annetustelt, mida nad on teinud avalikes huvides tegutsevatele ühendustele.

Uus vastav seadus on juba parlamendis ning ootab vastuvõtmist.

LÄTI ÜHENDUSTE KESKUS

www.ngo.org.lv

VAT TEATER

VAT Teater loodi 1987. aastal, olles siis esimene professionaalne vabatrupp Eestis. Selle aasta 1. septembril alustas näitetrupp juba 17. hooaega. Käesolevalgi hooajal pakub VAT Teater head kaasaegset ja elusat teatrit, kus hing saab puudutatud ja mõtted pääsevad lendu. Samuti osaleb VAT Teater mitmetel rahvusvahelistel teatريفestivalidel.

Meie etendustele võib tulla vaataja vanusest sõltumata. Võib tulla ühiselt. Võib tulla ka esimest korda elus. Ja mitte ainult Tallinnasse, sest teater sõidab ka ise vaatajate juurde. Lavastusi mängime kultuurimajades üle Eesti, vastistes teatrites, koolisaalides. Teatri mängukavas on üle kümne lavastuse.

Septembrikuu esimesel kolmel õhtul mängiti Rahvusraamatukogu teatrisaalis ette teatri lasterepertuaari paremik: A. Kivirähu "Siim ja saladused", P. Stewarti "Kingitused" ja B. Brechti "Lend üle ookeani". See oli uue õppeaasta kingitus Paljulapseliste Perede Liidu liikmetele. Samas kuulutati peredele välja ka teatrikriitika konkurs "Ühine teatrielamus". Konkursil osalemise tingimus on, et kirjutis sisaldaks kolme inimese - ema, isa ja (vähemalt ühe) lapse arvamust nähtud etendusest.

Augustikuu esimestest päevadest töötab teater proovisaalis, ettevalmistamisel on VAT Teatri koostööprojekt Saksa Kultuuriinstituudi, Goethe Instituudi, Briti Nõukogu ja Kuressaare Linnateatriga. Eestisse jõuab Suurbritannia ja Saksamaa lavadel publikut hullutanud H.Hoffmanni ja Londoni *jun*kbandi "The Tiger Lillies" pöörane taskumuusikal "Kolumats". Lavastaja on eesti publikule juba tuntud ("Jumal on DJ") tegija Saksamaalt Christian Römer. Kunstnikutöö teeb Jacqueline Gunn Suurbritanniast ja muusikutena on laval ansambel koosseisus Mart Soo, Eve Pütsepp ja Rivo Laasi. Laulab Sven Kuntu "Eriti Kurva Muusika Ansamblist". Näitetruppi kuuluvad Katariina Lauk-Tamm, Garmen Tabor, Tanel Saar, Margo Teder, Aare Toikka, Janek Sarapson. Esietendus toimub 1. oktoobril 2003.a. Kuressaare Linnateatris. Seejärel etendub "Kolumats" Rakvere Teatris ja Tartus Vanemuine teatris. Tallinnas toimub esietendus oktoobri lõpul Kanuti Gildi saalis.

Käsil on ka teine rahvusvaheline koostööprojekt - VAT Teatri ja Markus Zohner Theater Compagnie (Šveits) ühistöös jõuab lavale F.R.Kreutzwaldi *cool-epos* "Kalevipoeg". Noortele mõeldud lavastus on pühendatud lauluisa Kreutzwaldile ja esietendus on planeeritud detsembri algusesse Tallinna Linnateatri Taevalaval. See on Markus Zohneri teatrikompanii kunstilise juhi versioon meie rahvuseeposest. "Kalevipoeg" koosneb paljudest piltidest, mis on pärit teie rahva väga varajasest teadvusest. Seetõttu on need pildid eriti jõulised ja äärmiselt paeluvad. Teatud moel saab nende muistsete piltide kaudu mõista sündmusi, mis ka täna aset leiavad..." kirjutab Markus Zohner, maailmanimega näitleja, lavastaja ja teatripedagoog.

Ka lastekavva lisandub uusalavastus, Hans Christian Anderseni muinaslugu "Väike Merineitsi". Esietendus on planeeritud 5. detsembril Rahvusraamatukogu teatrisaalis.

Rahvusvahelise koostööprojekti "Dramaway" (Eesti, Soome, Hispaania, Portugal) raames jätkab tegevust ka VAT Teatri Foorum-grupp. Foorum-teatri töömudel toetub Brasiilia teatriuendaja Augusto Boali meetodikale ja on noorte jaoks hea võimalus tegeleda neile oluliste probleemidega. Foorum-teatri meetod annab võimaluse stseenid üles ehitada noorte endi kogemustele ja lubab neil stseeni lahkamise käigus ka avalikult sekkuda, tegevuse kaudu oma mõtet väljendada ja mõista teiste poolt pakutut.

VAT Teatri meeskond viljeleb ka kultuurikorralduslikku tegevust. 29. ja 30. oktoobril 2003.a. toimub koostöös Mustamäe Linnaosa Valitsusega **IV Mustamäe lastefestival "Laste asi"**, kus lastel on esmalt võimalik vaadata teatrietendust ja pärast osaleda etendusteemalistes töötubades.

Festivalile on oodatud lapsed II - IV klassini, kellele saadab kutse Mustamäe Linnaosa Valitsus.

Teater jätkab osalemist rahvusvahelistel teatريفestivalidel. Lavastus "Lend üle ookeani" on juba tuntud kui "see huvitav lavastus Eestist". Mõõdunud hooaeg lõppes edukate festivalietendustega Prantsusmaal Lyonis. Juba 20.oktoobril oodatakse teatrit osalema ASSITEJ Põhja- ja Baltimaade rahvusvahelisel teatريفestivalil Peterburis. VAT Teatri festivalireise on toetanud Eesti Kultuuriministeerium. Teatri etendusi on vaadanud publik ka teisel pool polaarjoont ja ekvaatori taga.

Eesti Teatri festivalil "DRAAMA 2003" Tartus on VAT Teatri repertuaarist esindatud neli etendust:

09.09. kl 12.00 "**Siim ja saladused**" Juuditi telgis Raekoja platsil; 09.09. kl 17.00 P. Stewart "**Kingitused**" Lutsu Teatrimajas; 10.09. kl 11.00 B. Brecht "**Lend üle ookeani**" Üliõpilasmajas; 11.09. kl 19.00 M. Kivastik "**Teener**" Lutsu Teatrimajas.

AARE TOIKKA

VAT Teatri kunstiline juht
vat@vatteater.ee

TEEMA – HEATEGEVUS

HEATEGU.EE – UUS VIIS VABATAHTLIKE JA ANNETAJATE KAASAMISEKS

Heateo Sihtasutuse juhataja Artur Taevere kirjutab, et portaali heategu.ee kaudu avaneb mittetulundussektoris tegutsevatele organisatsioonidele hea võimalus endale uusi toetajaid leida.

Paar kuud tagasi, vahetult pärast Heateo Sihtasutuse asutamist, tutvustasime Postimehe kaudu oma mõtteid ja edasisi kavatsusi. Olime tõsiselt üllatunud, et see artikkel leidis nii suurt vastukaja. Saime kirju mitmekümne inimeselt ja enamik neist soovis esimesel võimalusel Heateo Sihtasutust toetada või meie kaudu mõnda teist organisatsiooni aidata – niisama, oma vabast tahtest. Ei oska öelda, kui palju Eestis selliseid inimesi veel on, kes töötaksid heameelega vabatahtlikuna, kuid kellel oleks vaja abi sobivate pakkumiste leidmisel. Potentsiaalseid heategijaid võib aga olla palju rohkem, kui tavaliselt arvatakse. Tegelikult on nad nagu maas lebav ressurss, ootuses, et neid rakendataks.

Selleks loodigi heategu.ee, et iga inimene, kes soovib, võiks endale leida sobiva vabatahtliku töö või muu viisi, kuidas head teha. Meil ei ole kavatsusi selle portaali kaudu kellelegi heategevust peale suruda – kaugel sellest. Kui aga peaks leiduma veel inimesi, kes on mingitel hetkedel motiveeritud oma vabast tahtest kaasa aitama, siis soovime, et need hetked ei läheks tulutult mööda.

Odavam ja parem kanal toetajate leidmiseks

Organisatsioonidele peaks heategu.ee pakkuma uue, senisest odavama ning lihtsama võimaluse annetajaid ja vabatahtlikke juurde leida. Praeguses olukorras on selle ressursi "üles korjamine" küllaltki kulukas. Ainult vähestel on võimalik korraldada eraldi meediakampaaniaid või kasutada otsepostitusi, et inimesi oma tegemistest teavitada.

Heateo Sihtasutuse asutajateringi kuulunud teiste hulgas ka Eesti Televisiooni, Postimehe ja Eesti Päevalehe juhid. Tänu nende toetusele peaks heategu.ee saama kohaks, kuhu inimene teab tulla, et saada informatsiooni heategevuse kohta. Sellest portaalist peaks kujunema kohtumispaik, kus potentsiaalne abistaja saab kokku inimese või organisatsiooniga, kes tahab ja oskab tema abi kasutada.

Meie eesmärk on, et heategevuslik meelelaad ja käitumine muutuks inimeste hulgas loomulikuks. Küllap võib meil kuluda paarkümmend aastat, et jõuda Norra tasemele, kus regulaarselt tegelevat vabatahtliku tööga 2/3 täiskasvanutest.

Et heategu.ee võiks aidata Eesti mittetulundussektori sinneroole liikuda, peab olema täidetud üks oluline tingimus: suurem enamus inimestest, kes meie kaudu endale vabatahtliku tööd või annetamisvõimalus leiavad, peavad oma kogemusega rahule jääma. Inimene tahab näha, et tema tegudest on abivajajale märgatavalt kasu, ning et tema panust hinnatakse väärtuselt. Siis võib juhtuda, et positiivsetest kogemustest räägitakse ka sõpradele ja nii võib organisatsioonide toetajatering oluliselt laieneda.

Vastutus heategija ees

Inimeses, kes Heateo internetikeskkonda on sattunud, ootab positiivne impulss kiiresti õiget rakendust. Kuidas pettumusi vältida? Erinevate võimaluste hulgast valides tahab inimene, et organisatsioonid suudaksid talle arusaadavas keeles oma missiooni ja põhilisi tegevusi tutvustada ja põhjendada. Selgitada ka selle konkreetse töö eesmärki ja sisu, mida vabatahtlikele pakutakse. Täpsustada, kas senised tegevused on olnud organisatsiooni missiooni täitmisel edukad.

Samuti võib kergesti pettuda, kui inimene on valinud endale ebasobiva töö vabatahtlikuna või kui tema abi ei osata mõistlikult ära kasutada. Seetõttu on oluline, et iga organisatsioon oleks oma ootustes vabatahtliku suhtes aus, oma taotlustes siiras ning heatahtlik. Ning kui pakutav töö on tõesti keeruline ning vajab vabatahtliku poolt väga suurt pühendumist, siis tuleb seda kohe ja selgelt väljendada.

Sellest, kuidas portaali uusi pakkumisi lisada, võib juba lähiajal lugeda aadressil www.heategu.ee. Mõtteid, kommentaare ja koostööettepanekuid jään ootama e-posti aadressil artur@heategu.ee.

ARTUR TAEVERE

Heateo SA juhataja
artur@heategu.ee

OLULISED VÄÄRTUSED

Me usume, et oma aega ja pühendumist kinkides saab igaüks teistele inimestele kaasa aidata. Me usume, et ka lihtsatest tegudest võib olla märgatavat kasu. Et ka nende abil võib muuta teiste inimeste eluolu või ümbruskonda paremaks.

NÕUANDEID HEATEGU.EE KASUTAMISEKS

Vajalik info vabatahtliku töö kohta:

- Pakkumise nimi ja kirjeldus (mis on selle töö peamine eesmärk, töö sisu ja olemus; milliseid kogemusi see vabatahtlikule pakub)
- Aeg (ühekoradne või pikemaajaline pakkumine; mitu tundi nädalas/kuus)
- Koht (tegevuspaik; võib ka olla nn virtuaalne vabatahtlikutöö)
- Kellele sobib (näiteks, lapsed ja noored; õpetajad ja lapsevanemad; üliõpilased; täiskasvanud; eakamad inimesed; ettevõtjad; ajakirjanikud)
- Vajalikud oskused
- Kellelt lisainfot küsida (nimi; email; telefon)
- Link pakkumise pikemale kirjeldusele (kui on)

Pakkumise esitanud organisatsiooni kohta:

- Nimi, valdkond, registrinumber, asutamisaasta
  - Missiooni ja tegevuste lühikirjeldus
  - Juhatus, nõukogu, internetiivide tegevusaruanded
  - Kodulehekül, kontaktisik, postiaadress, faks, telefon
- Eriti oodatud on pakkumised ettevõtjatele ja äri sektoris tegutsevatele inimestele, kuidas nemad saaksid kaasa aidata. Samuti kooliõpilastele ja noortele suunatud pakkumised. Lisaks ootame infot ka vabatahtlike tööde kohta, mida sobiks teha terve grupiga – sõpradega, perekonnaga, töökaaslastega (nt 3-6 inimesega).

www.heategu.ee

KESEKKONNA SÕBRALIKU ÜRITUSE KORRALDAMINE

Maailmas reklaamitakse süsinikuvabasisid konverentse (inglise keeles 'carbon neutral'), mis tähendab seda, et nii ürituse korraldamise kui läbiviimise jaoksul tarbitud elektrienergia, soojus, kütus jne tootmisel ja tarbimisel tekitatud süsinik heastatakse metsa istutamisega. Sisse on arvatud ka osalejate transport konverentsile ja tagasi. Eestis midagi säärast veel tehtud ei ole ja esimene tegija saaks kindlasti hulgaliselt meedia tähelepanu.

Keskonnasõbralikumalt saab korraldada ka väiksemaid üritusi - koosolekuid, seminare, konverentse, suvepäevi jne. Kuidas seda täpselt teha, selle jaoks kindlat retsepti ei ole. Lihtsalt tuleb hakata valikute langetamisel arvestama lisaks hinnale ja meeldivusele ka tootega kaasnevate keskkonnaaspektidega. Otsuste langetamisel jälgige järgmisi põhimõtteid:

1) Vähe transporti

Organiseerige üritusel osalejate ja korraldajate tulek ja minek nii, et (a) selle tarbeks kasutatakse võimalikult vähe fossiilseid kütuseid tarbivad transpordivahendeid ja (b) eelistatakse jalgsikäimist või ühistransporti. Kasutades siiski autotransporti tuleks optimeerida inimeste arvu ühes autos.

2) Väike energiatarve

Tulede kustutamine võib tunduda paranoilise tegevusena ja tavaliselt on energia tarbimine rendihinna sees. Kuid Eesti tingimustes läheb iga 1 kWh elektrienergia kasutamiseks 800 grammi tuhka Ida-Virumaa tuhamägedele. Arvutage oma ürituse energiatarve kokku ja teisendage see tuhaks. Tulemus ei ole meeldiv, ometi on see tuhk tekkinud teie vastutusel.

3) Kodumaine toodang

Ürituse tarbeks kasutatavate toodete puhul eelistage kodumaiseid. Kohvipausi ajal pakutav pudelivesi ei pea olema Prantsusmaalt siia transportitud. Samuti ei pea ostma pooleliitristes plastpudelites olevat vett, vaid näiteks viieliitristes kanistris ning hiljem vesi kannu ümber valada. Tuleb soodsam ning nii tekitate ka vähem prügi.

4) Mitmekordselt kasutatavad nõud

Mitmekordselt kasutatavatest nõudest on loomulikult mugavam süüa ja juua ning siseruumides korraldatavatel üritustel on see siiski veel reeglipärane. Väliüritustel kasutatakse palju ühekordseid nõusid, kuid ka siis tuleks eelistada papist nõusid plastist nõudele. On olemas ka kiiresti lagunevaid papist ühekordseid nõusid, mida saab edukalt kompostida.

5) Jaotusmaterjalid

Mõelge mitu korda, kas osalejatel ikka tõesti on seda materjali paberikandjal vaja. Kui jah, siis trükkige ja paljundage kahepoolsest, nii säästate poole paberikogusest. Eelistage kloorivabalt pleegitatud kontoripaberit. Jaotusmaterjalide kaitmise puhul on plastkaantele alternatiiviks pappkaaned, mida toodetakse laias värvivalikus ka Eestis.

6) Jäätmeäitlus

Püüdke tekitada võimalikult vähe jäätmeid ja tekkivad jäätmed koguge liigiti. Bioloogiliselt lagunevad jäätmed kompostige ning taaskasutatavad jäätmed (klaas- ja plastpudelid, plekkpurgid) viige kokkuostu või jäätmekeskusesse.

7) Ökomärgistust kandvad tooted

Ökomärki on mitmeid ning neil kõigil on oma tähendus. Te ei pea ökomärke kõiki detailideni tundma, piisab kui oskate neid pakenditelt üles leida ja langetate otsuse vastavalt.

Tegelikult pole see keeruline. Esimene kord võib nende põhimõtete jälgimine üle jõu käia, kuid, uskuge mind, teine kord läheb juba libedamalt. Ja te võite alati nõu küsida!

ANU KÖNNUSAAR

Eestimaa Looduse Fond
anu@elfond.ee

PROBLEEM - RAHA

Paar EMSLi liiget on palunud end liikmeskonnast välja arvata, sest peavad raha puudusel lõpetama oma tegevuse. Kas need on lihtsalt marginaalsed juhtumid või on see Eestis seni edukalt tegutsenud ühendusi tabanud trend. Kas me tõesti läheneme pankrotile?

Osalesin kevadel Ottawas Kanada üleriigilisel sotsiaalpoliitika konverentsil. Seal räägiti sama juttu, mida kinnitasid omakorda ka kolleegid Austraaliast, Lõuna-Aafrikast, USAst ja Suurbritanniast. Tekib küsimus – kui tulemused on sarnased, kas siis on ka põhjused nii erinevates riikides samad? Arutelu tulemusena leidsime mitu põhjust:

Esiteks: ühendusi ja kodanikualgatuslikku tegevust, mida kunagi iseloomustasid vabatahtlik töö, annetused, liikmemaksud ja üksteise aitamine, võib tänapäeval iseloomustada aga terminitega: eelarved, kaasfinantseerimine, rahalised allikad, rahalised vahendid, omateenitid tulud jne. Kogu me tegevus tundub baseeruvat rahal. Tegelikult on aga meil, ühendustel, ju ka teisi vahendeid: inimesed, vabatahtlik töö, odavamad teenused ja kaubad, asjad jne. Me ei kasuta neid piisavalt.

Teiseks: ühenduste roll on paljuski muutunud; palju rohkem kui ettevõtete või avaliku sektori asutuste oma. Vabatahtlike, seltside, huvigruppide, surveorganisatsioonide ja heategevusfondide kõrvale on tekkinud teenuste pakkujad, mõttekeskused, kogukonna fondid ning inimesed on järjest enam hakanud oma tööalast (ehk sissetulekut tagavat) tegevust nägema just vabaühendustes. Paljude erialade parimad spetsialistid ei istu mitte Riigikogus, ministriumites või kohalikes omavalitsustes, vaid töötavad projektijuhtide ning spetsialistidena hoopis mittetulundusühingutes ja sihtasutustes. Neile on vaja palgafonde.

Kolmandaks: muutunud rollid vajavad teistsugust rahastamist. Paraku aga pakume me sotsiaalteenuseid, viime läbi uuringuid, arendame kohalikku elu pidevas nn projekti rahastamise hirmus. Sest see ei ole muutunud. Tõsi, aegamööda on tekkinud avalike teenuste üleandmise mudel, hange võtmisel sõlmitakse pikemaajalisi lepinguid, kuid sellest ei piisa. On selge, et kui ühte konverentsi saab korraldada projekti korras, siis lastele tugimaja või narkomaanidele rehabilitatsiooniteenust nii pakkuda ei saa. Lisaks oma erialasele tööle peab spetsialist poole oma ajast kulutama projektide kirjutamise, aruannete koostamise, raamatupidamise jms peale.

Neljandaks: nõudmised ühendustes tegelevatel inimestele on muutunud võimatuks. Luues ühendusi, peab inime koheselt muutuma juristik, IT-spetsialistiks ja raamatupidajaks, et rahuldada tehnilisi nõudmisi, ning avalike suhete juhiks, marketingispetsialistiks, personalijuhiks, et olla tasemel. Loomulikult võiks sarnaselt ettevõtetega palgata erialatöötajad. Kahjuks ei elatu ühendused käibest ja neil on väga piiratud arv vabu vahendeid. Tean ainult paari rahastajat, kes on valmis nägema eelarves selliseid kuluartikleid. Enamus hakkab nina kirtsutama ning keeldub kategooriliselt, kui eelarves nähakse ette palka juhile, raamatupidajale või näiteks marketingiinimesele.

Viiendaks: me ise anname kergelt alla. Selle asemel, et seista oma õiguste eest ning keelduda projektist, kus ei tohi näidata raha palkade, üüride, telefonide ja muu eest tasumiseks, lepime me olukorraga. Hullempi veel – kui rahastaja leiab, et meie töö on liiga kõrgelt tasustatud, siis annab ühendus alla ning on nõus tegema sama tööd odavamana eest. Sama kehtib ka näiteks lastelaagrite kohta – eelarves on ette nähtud mingi summa laste toitlustamisele, rahastaja aga leiab et selle peaks tegema hoopis odavamalt. Me ei tohi sellega nõustuda. Miks on see nii oluline? Sest nõustumine teha odavamalt, üldse ilma palgata, ei mõjuta mitte ainult selle ühenduse tööd, vaid solgib turgu ka teiste ühenduste jaoks.

Kuuendaks: meie kliendid ehk meie rahastajad ei suhtu meisse lugupidavalt. See on otseselt seotud eelneva põhjusega. Oleme loonud olukorra, kus näitame oma sõltuvust nendest, ning selle tulemusena ei ole meil probleeme mitte ainult eelarveridade ja raha vähendamisega, vaid see laieneb ka muudesse valdkondadesse.

Kellelegi ei tule ju üllatusena, et samal ajal kui Euroopa Liidu rahastajad nõuavad ühendustelt taotluse esitamisel täpsust kellaegades ja dokumentides, hiljem ka aruannetes ja väljamaksetes, ei teata ühtegi juhtumit, kus oleks ühendustele teatatud lubatud kuupäevaks, kas nende projekt sai rahastuse või mitte. Vähe sellest – ka pole teada ühtegi juhtumit, kus oleks viimane väljamakse tehtud lubatud ajagraafiku piires. EMSL ootas oma 300 Eurot Euroopa Komisjoni Delegatsioonilt 6 kuud. Teisel projektil pole ametnikud suutnud 10 kuu jooksul meie aruannet läbi vaadata ning otsustada, kas materjalid on korras või mitte. Ka ei ole vist kellelgi läinud meelest, kuidas delegatsioon venitas oma otsuse tegemisel ka paari aasta eest. EMSLil on olnud kogemus rahastajaga, kes suutis projektiraha üle kanda alles kaks kuud pärast projekti lõppemist. Üks rahastaja aga kirjutab lepingule alla juba 2003. aasta märtsist alates. Selline olukord on veel eriti rumal, sest midagi teha ka ei saa. See aga tähendab, et oleme ühte oma teenust pakkunud ilma rahalise katteta juba kuus kuud teiste projektide ja vahendite arvelt.

Seitsmendaks: meid on tekkinud liiga palju. Samas valdkonnas, samas piirkonnas, samade inimeste eestvedamisel toimivaid ühendusi on lihtsalt Eesti piiratud turu jaoks liiga palju. Selle asemel, et kombineerida, ühineda, teha koostööd, luuakse aga hoogsalt uusi organisatsioone. Alles hiljaaegu rääkis ühe Eesti juhtiva ühenduse inimene mulle vaimustunult, kuidas ta on loonud viimase poole aasta jooksul 7 MTÜd. Tema leidis, et see on efektiivne. Mina aga näen mõttetut konkurentsi, omavahelisi tülisid, killustatud juhtimist ja rahakotti.

Kaheksandaks: me ei ole vaevunud oma rahastajatele selgeks tegema, kuidas üldse toimib ühe MTÜ või SA rahavoog. Projektidest tulevad vahendid konkreetsetele teemadele. Kui raha üle jääb, tuleb see tagasi maksta. Suurenevad nõudmised ühenduste professionaalsusele ning keerulised raamatupidamisnõuded aga vajavad pidevat, käibest tulenevat sissetulekut. Mis imenipiga me seda saavutame, kui see rahastajate poolt takistatud on? Veelgi hullem, rahastajad keelduvad näiteks palga maksmisest, tuues põhjuseks, et töötaja saab palka teisest projektist (nt Kohaliku Omaalgatuse Programm). Millest aru ei saada on see, et meie palk moodustubki erinevatest projektidest saadud sissetulekutest. Näiteks saab nõustaja ühest projektist oma viie kuu palga, teisest kahe kuu palga jne. Mitte mingeid lisatasusid ei ole, on lihtsalt planeeritud ja ajastatud projektid, mis aitavad tagada teenuste ja projektide järjepidevuse ja töötasu. Sellest aru ei saada ja meie ei selgita ka korralikult. Või telefonid – keeldutakse eelarves nägema rendi- ja telefonikuludid. Huvitav, kus ja millega inimesed siis tööd peaksid tegema?

Sellised on meie probleemid ja täpselt samasuguste põhjuste üle kurdavad Kanada, Austraalia, Lõuna-Aafrika jt riikide ühenduste esindajad. Lisaks rahalistele probleemidele, on selline olukord tekitanud ka hulgaliselt vastukäivaid ja ebaetilisi käitumisi:

1. rahastajate vaikival nõusolekul peidame absoluutselt normaalseid, tegevuseks vajalikke kuludid mingite muude eelarveridade sisse;
2. anname lubadusi, mida täita ei suuda, lubades teha sama tööd väiksema raha eest;
3. tekitame ebaausat konkurentsi oma kaasühenduste hulgas ning viime alla ühenduste mainet.

Mida siis teha? Ärgem nõustugem kõigeaga! Koolitage oma rahastajaid, seiske oma õiguste eest, leidke lahendusi ka teistest ressurssidest ning hoidke oma rolli ja missiooni. Koos paljude teistega hoiab ka EMSL seda kurssi ning ühel hetkel peavad meist ja meie tegevuse rahastajatest saama võrdsed partnerid. Lõpuks ei saavutaks ju ka rahastajad midagi, kui meie neid teenuseid ei pakuks ega projekte teostaks.

KRISTINA MÄND

EMSLi juhataja
kristina@ngo.ee

UUS RAAMAT

BRÄND! KUIDAS SOTSIAALSEOSEGA TURUNDUS KUJUNDAB BRÄNDE

Marjorie Thompson & Hamish Pringle
Pegasus, mai 2003.

Sotsiaalseosega turundust võib defineerida kui strateegilist positsioneerimisvahendit, mis seob firma või brändi heategevusorganisatsiooni või sotsiaalhuviga teineteisele kasutoovaks ühenduseks. Sotsiaalseosega turundus võib parandada ettevõtte mainet, tõsta bränditeadlikkust, kasvatada kliendilojalsust, edendada müüki, toota pressikajastust ja muud.

Intensiivse konkurentsi tingimustes tõusevad tarbija nõudmised kõrgemale firmade ja nende brändide praktilistest tootedemonstratsioonidest ning brändi omaduste ja imidži emotsionaalsetest aspektidest. Inimesed esitavad küsimusi äriorganisatsiooni rolli kohta ühiskonnas ja tahavad näha hea ühiskondliku korporatiivse käitumise näiteid.

Need arengud mõjutavad sügavalt meie suhtumist brändidesse ja nende kujundamisse. Selleks, et püsida konkurentsivõimelisena, peavad turundajad leidma võimalusi lisada oma brändidele uut moodi väärtusi, et rahuldada tarbijate tõusvat vajadust "kõrgema tasandi" imidžiatribuutika järele. Paljudel firmadel ja brändidel on tugev "tõekspidamise süsteem", mis seda vajadust rahuldab, paljudel see aga puudub. Enamuse firmade jaoks pakub sotsiaalseosega turunduse programm kiireimat ja tulusaimat viisi omandada "kreedo", mille abil oma brändi positsiooni parandada, muidugi kui seda tehakse ausalt ja tõelise pühendumisega.

Uus raamat selgitab sotsiaalseosega turunduse olemust ja selle asukohta praeguse brändifilosoofia kontekstis. Toetudes autorite pikaajalistele kogemustele heategevuses ja reklaamitööstuses ning illustreerituna asjakohaste juhtumikirjeldustega, näitab "Bränd!" võimalust, kuidas turundajad saavad rakendada sotsiaalseosega turunduse jõudu toote, teenuse või korporatiivse brändi edendamisel.

Marjorie Thompson on Saatchi & Saatchi Cause Connection'i direktor. Hamish Pringle, varasem Saatchi & Saatchi turunduse asejuhataja on tänaseks loonud oma konsultatsioonifirma Brand Beliefs Limited.

Raamatut saab EMSLi infokeskusest. EMSLi liikmetel on võimalus soetada raamat soodushinnaga.

RENE TENDERMANN

Kirjastus Pegasus
rene@pegasus.ee

EMSLI LIIKMETELE

1. Kui teie organisatsiooni kontaktandmetes toimub muudatusi, saatke palun sellekohane teade aadressile kairi@ngo.ee

2. EMSL asub külastama oma liikmeid. Eesmärgiks on tutvuda lähemalt liikmesorganisatsioonide tööde ning tegemistega ja arutleda koostöö teemadel. Lähem informatsioon saabub teile elektronposti teel.

EMSLi uus raamat

"EUROOPAT EESTISSE TUUES: EUROOPA VÕIMALUSED EESTI VABAÜHENDUSTELE"

EMSL 2003; 106 lk.

EMSL on koostanud raamatu, mille eesmärk on Eesti ühenduste teadmiste ja oskuste arendamine Euroopa Liiduga liitumisprotsessis, õppides otse liituvate maade ja liikmesriikide ühendustelt, ning meie ühenduste teadlikkuse tõstmise Euroopa Liidus avanevatest võimalustest ja kohustustest.

Raamat koosneb kolmest osast. Esimeses osas kirjutavad erinevad Eesti spetsialistid meie sammudest Euroopa suunas. On mitmeid valdkondi, kus Eesti ühendused on saavutanud märkimisväärset edu ning seda tuleb ka vääriliselt kajastada.

Teises osas oleme kogunud lugusid erinevatelt liikmesriikide ja kandidaatriikide ühendustelt. Loodame, et toodud näited annavad esmase ülevaate ja arusaama nende riikide kolmanda sektori suutlikkusest ja tekib võimalik võrdlusmoment Eesti praeguse olukorraga. Usume, et need lood annavad eeskju Eesti ühendustele, mida ja kuidas võiks paremini teha. Lood on kirjutatud positiivselt, inimesed on tõeliselt "asjas sees" ja ise aktiivsed. Euroopa Liiduga liitumise eel on sellised näited Eesti jaoks muidugi väga liitumist propageerivad, lisaks on mitu näidet, kus on suur rahaline toetus saadud just Euroopa Liidust (nii liitunud kui liituvates maades). Lood pakuvad ka suurepäraseid ühistegevuse võimalusi teiste riikidega.

Raamatu viimases osas on Euroopa Liidu, üle-euroopaliste võrgustike, liikmesriikide ja liituvate maade ühenduste kontaktid. Et igav lugeda ei oleks, kasutasime raamatus ära interneti teel levinud eesti vanasõnu, mis Euroopa kontekstis väga omapärase väljundi on saanud.

Raamat on saadaval EMSLi kontoris (Uus tn 5, Tallinn), Jaan Tõnissoni Instituudis (Endla 4, Tallinn), Avatud Eesti Fondis (Estonia pst. 3/5, Tallinn) ning kohalikes tugikeskustes.

OLULINE TEADA !

EMSLi uued kontaktandmed on:

Uus 5

10111 Tallinn

Tel: (0) 631 1430

Faks: (0) 631 1432

Adressaat:

Postmark

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit
Uus 5, 10111 Tallinn
Tel (0) 631 1430
Faks (0) 631 1432
E-post info@ngo.ee
www.ngo.ee